

CE ESTE OBLIGATORIU? CE ESTE RECOMANDAT?

Programul național FPS 2023–2027 este implementat de autoritățile centrale și instituțiile din sectorul securității și apărării, în parteneriat și cooperare cu APL, societatea civilă, mediul academic și partenerii de dezvoltare.

APL I și II au, potrivit HG nr. 422/2026, responsabilitatea de a identifica și analiza riscurile locale și de a asigura prevenirea, pregătirea, răspunsul și recuperarea, în limitele competențelor legale.

Adoptarea unui Plan local FPS separat nu este impusă fiecărei primării sau fiecărui raion prin HG nr. 152/2023. Este însă o bună practică. Alternativ, măsurile FPS pot fi integrate în planurile locale deja existente: dezvoltare, egalitate de gen, siguranță comunitară, prevenirea violenței, protecție civilă, gestionarea crizelor, climă și coeziune socială.

PATRU MITURI DE DEPĂȘIT

✗ NU AVEM RĂZBOI, DECI NU NE PRIVEȘTE.

Fals. Agenda acoperă prevenirea și pregătirea înainte de criză, răspunsul în timpul crizei și recuperarea după criză.

✗ ESTE NUMAI DESPRE FEMEI.

Fals. Comunitatea întreagă beneficiază când deciziile includ experiențele femeilor, fetelor, bărbaților, băieților și când serviciile răspund nevoilor reale.

✗ ESTE SUFICIENT SĂ AVEM MAI MULTE FEMEI.

Incomplet. Contează participarea reală, influența asupra deciziilor, protecția, bugetele și instituțiile responsabile.

✗ UN SINGUR MODEL FUNCȚIONEAZĂ PESTE TOT.

Fals. Fiecare comunitate are riscuri, resurse și grupuri diferite; planul trebuie dezvoltat local.

TESTUL UNEI DECIZII RESPONSABILE

Înainte de aprobarea unei măsuri întrebați: **Cine a fost consultat? Cine poate fi afectat diferit? Ce arată datele? Sunt serviciile accesibile și sigure pentru toți membrii comunității? Există buget, responsabil și termen? Cum măsurăm rezultatul? Putem produce, fără intenție, un risc nou?**

1325 FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA

GHID PRACTIC PENTRU AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE ȘI COMUNITĂȚILE DIN REPUBLICA MOLDOVA

CONSULTĂ • PLANIFICĂ • BUGETEAZĂ • ACȚIONEAZĂ

Acest material a fost elaborat în cadrul proiectului „Femeile – promotoare ale păcii și coeziunii sociale”, implementat de AO „Institutum Virtutes Civilis” cu suportul UN Women și sprijinul financiar al WPHF. Continutul materialului nu reflectă neapărat opinia UN Women și a WPHF.

CU CINE LUCREAZĂ APL?

- femei lidere, grupuri de femei și organizații ale societății civile, inclusiv din comunități rurale, rome, minorități, persoane cu dizabilități, persoane refugiate și din Zona de Securitate;
- poliție, procuratură, asistență socială, echipe multidisciplinare, servicii medicale și instituții de învățământ;
- structurile teritoriale ale MAI/IGSU, comisiile de management al situațiilor de criză și serviciile de protecție civilă;
- operatori de apă, energie, transport, comunicații, instituții publice și întreprinderi care asigură servicii esențiale;
- mass-media locală, tineri, lideri comunitari și religioși, mediul academic, CALM și parteneri de dezvoltare.

INDICATORI SIMPLI DE PROGRES

- ✓ Procent de femei și diversitatea femeilor implicate în structurile locale de decizie privind siguranța și crizele;
- ✓ evaluare locală de risc care folosește date dezagregate după sex, vârstă, dizabilitate, localitate și alte criterii relevante;
- ✓ măsuri FPS aprobate, bugetate și realizate; recomandări ale femeilor preluate în decizii;
- ✓ protocol de referire și hartă a serviciilor actualizate și testate;
- ✓ personal instruit, exerciții de simulare desfășurate și lacune remediate;
- ✓ canale de avertizare timpurie accesibile și timp de reacție mai bun, fără publicarea datelor personale ale victimelor.

SERVICIUL DE URGENȚĂ

TELEFONUL DE ÎNCREDERE pentru Femei și Fete:

0 8008 8008

GRATUIT, CONFIDENȚIAL, 24/7

OECD (2021) – Egalitatea de gen în nexusul umanitar–dezvoltare–pace
OECD (2017) – Egalitatea de gen în situații fragile și afectate de conflict
OSCE (2020) – Localizarea Agendei FPS

HG nr. 152/2023 – Programul național FPS 2023–2027
HG nr. 422/2026 – Cadru național de gestionare a riscurilor
HG nr. 346/2026 – Comisiile de management al situațiilor de criză

Raportul MAI de implementare pentru anul 2024

Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU

UN Women – rezultate globale privind planurile FPS

AGENDA FPS, PE SCURT

Rezoluția 1325, adoptată unanim de Consiliul de Securitate al ONU la 31 octombrie 2000, a recunoscut că pacea și securitatea sunt mai durabile atunci când femeile participă pe deplin, egal și semnificativ la prevenirea conflictelor, luarea deciziilor, gestionarea crizelor și reconstrucție.

CEI PATRU PILONI	
PARTICIPARE femeile, în diversitatea lor, au voce și influență reală în deciziile privind pacea, siguranța și resursele.	PREVENIRE se identifică din timp riscurile, discriminarea, violența, tensiunile și barierele care pot face comunitatea mai vulnerabilă.
PROTECȚIE drepturile și siguranța femeilor și fetelor sunt protejate, iar cele afectate de violență au acces la justiție și servicii de calitate.	ASISTENȚĂ ȘI RECUPERARE răspunsul umanitar, serviciile și refacerea după criză țin cont de nevoile diferite și nu lasă pe nimeni în urmă.

Agenda FPS este relevantă pentru toate țările, nu doar pentru cele care se confruntă cu război sau conflict armat pe teritoriul lor. Ea se aplică înainte, în timpul și după crize. Peste 110 state și teritorii au adoptat planuri naționale FPS, inclusiv state fără conflict armat intern.

DE CE ESTE IMPORTANTĂ ÎN MOLDOVA?

Republica Moldova are propriul Program național FPS pentru anii 2023–2027, aprobat prin HG nr. 152/2023. Relevanța sa este clară într-un context marcat de conflictul transnistrean nesoluționat și Zona de Securitate, războiul din Ucraina și găzduirea persoanelor refugiate, riscuri energetice și umanitare, fenomene climatice și dezastre, violență bazată pe gen, migrație și provocări de coeziune socială.

Crizele nu afectează pe toată lumea la fel. Mobilitatea, veniturile, responsabilitățile de îngrijire, dizabilitatea, vârsta, limba, izolarea rurală sau statutul de refugiat pot influența radical accesul la informație, evacuare, adăpost, ajutor și recuperare.

Agenda nu înlocuiește politicile generale de egalitate și nici nu exclude bărbații și băieții. Ea aduce în centrul securității experiențele femeilor și fetelor și solicită implicarea tuturor – femei și bărbați – în prevenirea violenței și construirea păcii.

CINE FACE CE?

LA NIVEL CENTRAL

- **Guvernul** asigură direcția politică, coerența dintre politicile de securitate, egalitate, dezvoltare și gestionare a crizelor, precum și resursele și răspunderea instituțională.
- **Ministerul Afacerilor Interne** este coordonatorul național al implementării și monitorizării Programului FPS; Secretariatul 1325 facilitează cooperarea și colectarea datelor.
- **Ministerele și instituțiile responsabile** aplică acțiunile sectoriale, desemnează mecanisme/puncte de coordonare, colectează informații și raportează progresul.
- **Centrul Național de Management al Crizelor** coordonează metodic evaluarea și gestionarea riscurilor naționale, iar Consiliul Național de Securitate oferă orientarea strategică. Pentru implementarea coerentă a Agendei FPS, perspectiva de gen ar trebui conectată la datele, scenariile și planurile de risc.

! Recomandare: pentru o implementare locală reală, nivelul central ar trebui să ofere APL îndrumare, date, instruire, instrumente, mecanisme clare de raportare și finanțare proporțională cu responsabilitățile.

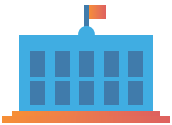
APL DE NIVELUL I

Primăria și consiliul local sunt cel mai aproape de oameni. Ele pot:

- consulta femeile și grupurile insuficient reprezentate și integra recomandările lor în decizii;
- identifica riscurile și serviciile locale, inclusiv zonele nesigure și barierele de acces;
- include măsuri FPS în planurile, bugetele și procedurile locale;
- organiza avertizare timpurie, acces sigur, orientarea către servicii și răspunsul comunitar;
- sprijini inițiativele femeilor, medierea, dialogul și coeziunea socială.

APL DE NIVELUL II

Consiliul raional/autoritatea de nivelul al doilea coordonează dincolo de o singură localitate: consolidează datele și riscurile, conectează primăriile cu poliția, sănătatea, asistența socială, educația și serviciile de urgență, sprijină localitățile cu resurse reduse, asigură trasee de referire între localități, organizează instruirii și simulări și transmite nevoile către nivelul central.

PLAN LOCAL ÎN 10 PAȘI

- 1 **ASUMAȚI RESPONSABILITATEA.** Desemnați un punct focal și o echipă intersectorială; includeți persoane cu putere de decizie, nu doar executanți.
- 2 **ASCULTAȚI COMUNITATEA.** Organizați consultări sigure și accesibile. Evitați participarea simbolică și remunerați expertiza atunci când este posibil.
- 3 **ANALIZAȚI RISCURILE PRIN PERSPECTIVA DE GEN.** Folosiți date dezagregate și întrebați cine este expus, cine are acces la informație, transport, bani, acte, adăpost și servicii.
- 4 **CARTOGRAFIAȚI RESURSELE.** Actualizați lista serviciilor, spațiilor sigure, adăposturilor, transportului, traducerii, accesibilității, sursele de rezervă și persoanelor de contact.
- 5 **PLANIFICAȚI CU RESPONSABILITĂȚI CLARE.** Adoptați un plan local FPS sau integrați acțiuni în documentele existente. Fiecare măsură trebuie să aibă un responsabil, un termen, un buget și un indicator.
- 6 **ASIGURAȚI PARTICIPAREA REALĂ.** Urmăriți prezența echilibrată și influența femeilor în grupurile de lucru și structurile locale conexesiguranței și crizelor, în limitele cadrului legal.
- 7 **PREVENIȚI ȘI AVERTIZAȚI TIMPURIU.** Monitorizați etic violența, traficul, discursul de ură, tensiunile, abandonul școlar și întreruperea serviciilor. Creați căi confidențiale de semnalare.
- 8 **PROTEJAȚI ȘI REFERIȚI.** Stabiliți un protocol între APL, poliție, servicii sociale, sănătate, educație și ONG-uri. Nu publicați liste nominale ale victimelor și cereți consimțământ informat.
- 9 **PREGĂTIȚI RĂSPUNSUL LA CRIZĂ.** Testați alertele, evacuarea, adăpostirea și distribuirea ajutorului. Verificați iluminarea, intimitatea, igiena, accesibilitatea, protecția copiilor și continuitatea serviciilor.
- 10 **BUGETAȚI, EXERSAȚI, RAPORTAȚI.** Alocați resurse, sprijiniți inițiativele locale ale femeilor, desfășurați anual o simulare și publicați rezultate agregate și lecții învățate.

Principiul „NU FACE RĂU”: protejați datele, confidențialitatea și siguranța persoanelor consultate. Nu colectați informații sensibile dacă nu există un scop clar, consimțământ și capacitate de protecție și referire.